

beaux vagy a Les Affaires sont les Affaires „tisztátalanjait“.

Az új Mauriac-regény „tisztá“ alakjainak a rajza is vérszegényebb. Mauriac szenvedélyesebb és életre-
jesebb s főként bonyolultabb lelki gépezetű lázadókhöz és rezignáltakhoz szoktatott bennünket. A Chemins de la Mer „tisztái“ egy nagy élmény hatása alatt általános undort kapnak az élettől s fiatalon hátat fordítanak neki. Így Pierre Costadot, így Rose, a csalódott szerelmes. (Ha Flaubert mondását: „Bovaryné én vagyok“ — Mauriac új regényalakjaira alkalmaznók, meg kellene állapítani, hogy a szerző fejlődésének különösképp nehéz fordulójához érkezett.)

Új könyvében Mauriac merészen szakít a regényírás architekturális konvencióival. A cselekményt nem zárja le: a könyvnek nincs vége. Az író egyszerűen cserben hagyja alakjait. Am Mauriac új könyvében nemcsak a cselekvényt, hanem a tézisül szolgáló problémát: a tökérendbeli polgári család kérdését is nyitva hagyja, azt a kérdéskomplexumot, melynek nem akadt még nálánál elhivatottabb és merészebb feltárója. (MOSONYI FERENC)

T ESTALKAT ÉS ÉLETKOR.

(Dr. Salvator Cupcea: Constitutione morfologică și etate Cluj, 1939.) Az orvostudomány már Hippocrates óta az embereket testalkat szerint nagy általánosságban három csoportba osztja: A **nyulánk magas**, a **közepes** és a **széles** alacsonyok csoportjaiba. Ha különböző elnevezéseket használ is, valamennyi kutató megegyezik ennek a három alaptípusnak a létezésében, amely nemcsak azt jelenti, hogy háromféle testalkatú ember él a földön, hanem azt is, hogy a bizonyos testalkatokkal bizonyos meghatározható lelki tulajdonságok járnak együtt. A kutatók egész serege foglalkozik ma is bizonyos testalkati típusoknak megfelelő lelki tulajdonságok leírásával. Salvator Cupcea tanulmányában új és kevésbé ismert

oldaláról tárgyalja a testalkat kérdését. Az olasz Viola vetette fel első ízben, hogy egy bizonyos testalkat születéstől kezdve azonos-e vagy változik az egyén élete folyamán. Változatlan, rögződött jellegű-e a testalkat és a velejáró lelki tulajdonságok, vagy változhatnak s ha igen, milyen törvények szerint? Cupcea 587 egyéneken végzett méréseinek eredménye alapján Viola tételét támasztja alá. E tétel szerint az egyéni fejlődés a **piknikus** (alacsony, kövérkés, zömök) testi-lelki tulajdonságaitól a **leptozom** (magas, nyulánk) tulajdonságai felé halad. A „széles“ (piknikus) alkat és a vele járó jellembeli sajátosságok a **gyermekkor** jellegzetességei, míg a nyulánk testalkatú egyének a felnőtt kor sajátosságait képviselik. A gyermek jellegzetesen piknikus testalkatú e tétel szerint, míg lelki alkataiban a piknikus testalkatnak megfelelő Kretschmer által pontosan meghatározott **ciklothym** jellegzetességet mutat: kifelé élő, társaságot kereső, tárgyias beállítottságú. Az öreg ember ezzel szemben alkatilag és fiziológiai folyamatai következtében egyaránt az **asztenikusok** típusához tartozik, míg lelkiileg ennek megfelelően schizoid, tehát elvonatkozott, önző, befelé élő lesz.

A Wertheimer-Hesketh módszer alapján folytatott testalkati méréseit Cupcea 14-64 éves egyéneken végezte. A nyert eredménytáblázat világosan mutatja a korról fokozatosan kihangsúlyozódóbb asztenikus testi jelleget; a piknikus formától az asztenikus felé való haladást.

Igen érdekes Cupcea könyvében a testalkat és a testi-lelki megbetegedések közötti összefüggések felderítésére irányuló kísérletek ismertetése. A testalkati típusok u. i. bizonyos testi és lelki megbetegedésre való hajlamot jelentenek. Így, az asztenikus testalkat jellegzetes betegsége a tüdőbaj, az atletikusé a rák, a piknikusé a szív és gyomor-baj, míg a diszplastikus (nem kitel-

jesedett) alkaté az epilepszia. Lelki megbetegedés esetén Kretschmer szerint a piknikus testalkatú egyének a mánia melancolia, míg az atletikusok, asztenikusok és displastikusok schizofrenia felé hajlanak. A testalkati típusok megbetegedésével kapcsolatosan megállapítható, hogy az asztenikus típusnak egészséges állapotból a testileg-lelkileg beteg állapotba való átmenete időrendileg rendszerint hamarabb következik be, mint a piknikusoké. A serdülő és a kezdődő férfikor jellegzetes lelki megbetegedése: a schizofrenia, mert az asztenikus alkat sajátossága, hogy hamarabb, a fiatal korban lépi át az egészséges és a beteg állapot közötti válaszfalat. Ezzel szemben az öreg kor jellegzetes betegségei: a rák, a paralizis, magas vérnyomás a piknikus testalkat sajátosságai. A piknikus testalkat megbetegedése tehát később következik be időrendileg az egyén életében. Alberti ezek alapján állapította meg, hogy a magas nővéstiek halandósági arányszáma magasabb a fiatal években, míg az alacsony embereké a 40-50 években a legmagasabb. Amerikai kutatók szellemesen fejezték ki ezt a felismerést: Ha egy ugyanannyi tagot számláló schizofrén és mánia-melancholiás lelkibeteg csoport életévit külön-külön összeadjuk, a schizofrének évszámai kevesebbet tesznek ki, minthogy ez a betegség sajátossága következtében korábbi időpontban lép fel, mint a mániamelancholia.

Cupcea tanulmánya értékes utmutató a testalkat és az életkor még sok homályos kérdésében. (Fekete Ferenc)

STEFAN ZWEIG: NYUGTALAN SZIV. A regény (eredeti címe: *Ungeduld des Herzens*, — a szív türelmetlensége, az a türelmetlenség, — amellyel a gyenge ember menekül a más szenvedése elől) mese-fonala önmagában véve elég sovány, csak a háttér színei és a

mellékszereplők epizódjai teszik gazdaggá. A háttér: garnizon a Lajtához közel, a volt osztrák-magyar határon, élet a kisvárosban és a közeli földbirtokoskastélyban; különben pedig keretes munka. A főalakkal az író 1938 tavaszán Bécsben ismerkedik meg társaságban, ahol egy éjszaka a regény hőse elmondja élete történetét, annak bizonyosságára, hogy a Mária Terézia rendet milyen hősiesnek nem nevezhető magatartásért kapta. Ez a gyenge pacifista intenció azonban mellékes...

A regény hőse, a fiatal kis hadnagy, látogatóban a földesur kastélyában, a házi viszonyokkal nem ismerősen, táncra kéri a földesur lányát, akiről legnagyobb rémületére csak ekkor tudja meg, hogy béna. Hogy a lánynak az okozott megrendülést jóvátegye, fokozott figyelemmel és gyakori látogatásokkal igyekszik a kastély komor hangulatát felvidítani. Összebarátkozik a családdal (apa, beteg lánya és ennek unokahuga), úgy hogy amikor a bécsi orvos szokásos időszaki látogatására érkezik a kastélyba, az apa a fiatal hadnagyot kéri fel, mint a családjához bejáratos embert: kérdezze meg az orvost, van-e remény gyógyulásra, vagy csak kísérleteznek a béna lánnyal? Hosszu beszélgetésben az orvos először mindent elmond a családról az előtte ismeretlen fiatalembernek. Az apa, a vélt magyar földbirtokos, zsidó származék, szegény sorból küzdötte fel magát piszkos üzletekkel gazdagságba. Kékesfalvi, alias Laemmel Kanitz, jelenlegi kastélyát csunyán szerezte. Amikor látta, hogy áldozata, a tapasztalatlan vénlány, hálálkodik neki, amiért gondjaitól megszabadította, feleségül veszi. Kettejük gyermeke a béna Edith. Határozott választ a gyógyulásra az orvos nem ad, csak megemlíti, hogy éppen most olvasott egy új gyógymódról s meg fogja kísérni azt Edith esetében is alkalmazni, amennyiben ez a gyógymód az esetre vonatkozik. A had-